



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institutionum Juris Canonici Sive Primorum totius Sacrae
Jurisprudentiae Elementorum. Libri Quatuor**

Febeo, Francesco Antonio

Coloniæ Agrippinæ, 1704

VD18 13560743-001

Tit. XVIII. De Pactis, & de Transactionibus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63052](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63052)

tit. *de receptis arbitris*. Inter reliquos est si certus terminus temporis compromisso præfixus fuerit: item si vel arbitri vel litigantes moriantur, quia compromissum non extenditur ad hæredes, nisi specialiter cautum fit, & sic de reliquis quæ apud Juristas ibidem videri possunt.

T I T. XVIII.

De pactis & Transactionibus.

1. Alius quoque modus evadendi molestias judiciorum, præter compromissum, sunt pacta & transactiones, quibus frequenter extrastrepitum judiciale controversiæ componuntur; ac propterea de his post rubricam de arbitris ultimo loco dispiciendum breviter nobis est.

2. Pactum dicitur à pactione, ut habetur in *l. 1. ff. de pactis*, unde etiam pacis nomen appellatum est. Pactio autem nihil aliud est, quam duorum pluriumve in idem placitum consensus, fieriq; potest vel expresse vel tacite. Expresse fit vel mediante tractatu inter præsentem, vel etiam per epistolam aut nuncium inter absentes: tacite quando aliquid fit ex quo satis colligitur in aliquam rem consensus quamvis verbis non declaratus, cujus exemplum habes ex *l. 2. ff.*

fin. eod. in creditore, qui chirographum debiti reddat debitori suo: ex vi enim hujus redditionis censetur convenire seu obligare se ad non petendam solutionem debiti.

3. Præcipua pacti divisio est in pactum nudum, & in pactum vestitum sive legitimum. Pactum nudum dicitur quando sistitur in sola mutui consensus & obligationis declaratione absque aliquo extrinseco superveniente, per quod veluti vestiatur & plus roboris acquirat, ut puta quando nec stipulatio intercessit, nec scriptura per litteras aut chirographum, nec traditio ullius rei ex parte alterutrius &c. Pactum vestitum est quando aliquid ejusmodi extrinsecum accedit, puta vel stipulatio, vel scriptura, vel traditio, vel juramentum &c.

4. Quia autem etiam ex præcisa mutui consensus & obligationis declaratione nascitur saltem obligatio naturalis servandi rem pactam; ideo de jure Canonico, cujus est obviare periculis animarum, etiam nuda pacta servanda sunt *ex c. 1. de pactis. dummodo eorum observatio non vergat in animæ detrimentum ut habetur in c. fin. eod.* Hoc autem adeo firmitatem habet, ut si quis indultum habeat ab Apostolica Sede aliquid faciendi, sed de eo non faciendo pactum fecerit cum aliquo, cui pacto expresse non derogetur in indulto; tunc pactum & obligatio ejusdem servandi

servandi

servandi vigeat, non obstante eo indulto Apostolico, juxta textum expressum in c. 1. eod. in 6.

5. Ex his inferunt communiter Canonistæ, ut videre est apud Abbat. & Felinum in c. 1. de pactis, etiam ex pacto nudo de jure Canonico oriri actionem id est jus petendi in Ecclesiastico judicio id quod promissum est: nam actio conceditur in judicio, si lex assistat promissioni. *Et l. legitima 6. ff. eod.*

6. Transactio est quædam species pactionis & consistit proprie in pactione circa rem dubiam & litis incertæ facta non gratuito, sed aliquo utrinque dato, aut retento, aut promisso, quo à lite recedatur, ut constat ex l. 1. ff. de transact. & l. transactio 38. c. eod. Dicitur circa rem dubiam, quia de re certa & liti non obnoxia, puta de re judicata à qua intra tempus legitimum appellatum non sit, transactio regulariter est nulla, ex l. Eleganter 23. vers. si post rem judicatam ff. de conditione indebiti. Dicitur etiam litis incertæ quia transactio proprie non fit, nisi de re dubia propter litem susceptam aut suscipiendam, cujus exitus sit incertus. Dicitur demum aliquo utrinque dato, aut retento, aut promisso: quia nisi quid tale fiat, dicitur pactum gratuitum seu amicabile compositio, non autem transactio proprie dicta.

7. Transfigere possunt quotquot liberam habent rerum administrationem & facultatem alienandi. Ex defectu talis facultatis non potest Prælati Ecclesiæ transfigere de rebus Ecclesiæ in præjudicium ejusdem, ita ut scilicet transactionis effectus extendatur etiam ultra mortem Prælati, nisi de legitimo consensu Superioris *c. De cætero 5. & c. Veniens 8. de transact.* ut notavit etiam Glos. in *c. ex multiplici 3. de decimis v. eandem conventionem.*

8. Transfigi potest de qualibet re dubia & litigiosa, nisi sit per aliquam legem excepta, quemadmodum excepta sunt spiritualia & his annexa, puta beneficia Ecclesiastica, jus patronatus &c. dato pro illis, aut retento aut promisso aliquo temporali, propter speciem simoniæ *c. constitutus 4. aliisque juribus de transactionib.* Item excepta est causa matrimonialis, super qua nec transactio, nec amicabile compositio fieri potest, ex *c. fin. eod.* cum sit res decidenda secundum Sacros Canones à iudice Ecclesiastico, ne contra eosdem contingat vel matrimonium legitime contractum dissolvi, vel illegitime in initum perseverare.

9. In jure quoque civili de quibusdam transfigi prohibitum est, ut puta super causa criminali quæ pœnam sanguinis non irroget, si criminaliter agatur, transfigi non potest inter

T

Accu-

Accusatorem & Reum, quamvis id non prohibetur super causa capitali, excepto adulterio, & super crimine falsi, juxta *l. Transigere 18. C. de transact.* Item prohibitum est, de iis, quæ in testamento vel codicillo relicta sunt, transigi sine iudice, & non inspectis cognitisque testamenti verbis, *l. de his 6. ff. eod. & l. 1. ff. quem admodum testamenta aperiuntur.* Prohibita demum quoque est sine iudicis autoritate & causæ cognitione transactio de alimentis in ultima voluntate relictis, quæ in futurum debentur, ex *l. De alimentis 8. C. de transact. & l. cum his 3. ff. eod.* quia scilicet periculum esset, aliquem contentum modico præsentis facile renunciare sibi relictis, & alimentis in posterum, carere contra mentem testatoris: quæ ratio cum cesset circa alimenta jam præterita, propterea in *cit. l. de alimentis* permittitur de præteritis alimentis transactionem fieri.

10. Præcipuus transactionis effectus est, ut per illam finis litibus vel motis vel movendis imponatur, ita ut postquam semel bona fide & legitimè ea facta fuerit, nullo prætextu retractari possit, sive instrumenti postea reperti, sive præscriptionis, sive privilegii &c. ut habetur in *c. 1. de transact.* Inde est quod transactio parit exceptionem litis finitæ, ut patet ex iis quæ supra diximus in hoc *lib. 3. tit. 6. n. 9.* sumiturque ex

de litis contestat. in 6. Adeoque Reus aliquis ab Actore conventus coram iudice super aliqua re, si opponat de ea re jam factam fuisse transactionem inter se & Actorem, eo ipso non solum vincit in causa, sed etiam impedit omnem litis ingressum & progressum, quemadmodum impediret, si excipiendo opponeret, rem fuisse alias iudicatam, nec appellatum fuisse intra tempus legitimum.

